

A B C D E F G H I J K L Ł M N O P R S T U V W X Y Z

Nr 3142

1. Obiekt 876/10

PIWNICA-LODOWNIA

2. Czas powstania

pocz. XX w.

3. Miejscowość

LUBOSTRÓŃ

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

4. Adres

Lubostroń
89-210 Łabiszyn

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo kujawsko-pomorskie
powiat Żnin
gmina Łabiszyn

6. Poprzednia nazwa miejscowości

Pilatowo

7. Przynależność administracyjna

przed 1 I 1999

województwo bydgoskie
powiat

8. Właściciel i jego adres

Starostwo żnińskie

9. Użytkownik i jego adres

Pałac Lubostroń

10. Rejestr zabytków

Nr A/290/1-5

data 27.05.2005r

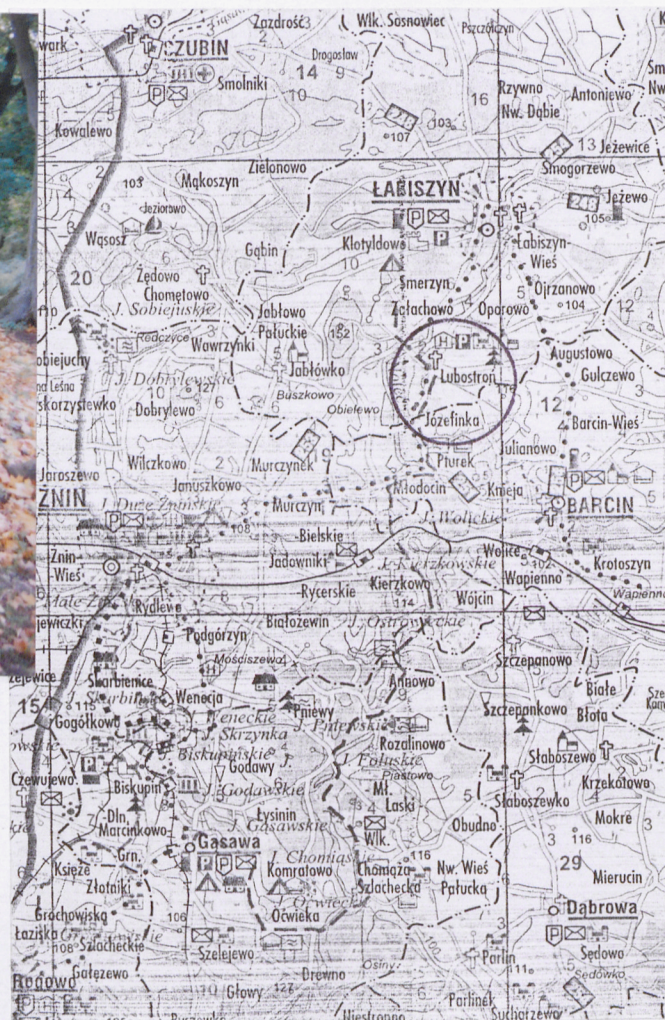
Zdjęcie nr 1. ↑

Widok ogólny piwnicy-łodowni od strony zach.

2. Plan orientacyjny →

skala 1: 500 000

c.d. opisu i rys. załącznik nr 1-5

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze, wyposażenie, instalacje)

Sytuacja

Miejscowość Lubostroń położona jest w odległości około 6 km na południe od Łabiszyna, nad Notecią, w otoczeniu kompleksu leśnego. Założenie pałacowo-parkowe obejmuje pola i łąki nadnoteckie; od strony pd.-zach. i pn.- zach. otaczają one park. Centralną zabudowę Lubostroń stanowi zespół pałacowo-parkowy- pałac, zabudowania pomocnicze i gospodarcze oraz ogród i park o pow. 27 ha. Zespół usytuowany został na lekkim wzniesieniu o niewielkiej platformie, opadającym z trzech stron, umocnionym od strony drogi Żnin-Barcin (pn.-wsch.) murem oporowym. Od strony pn.-wsch. i wsch. zespół otoczony murem, pełnym ogrodzeniem, od strony pd. i zach. ogrodzeniem z metalowej siatki. Wjazd na teren założenia zlokalizowany od strony pd.-wsch. na osi drogi lokalnej z Łabiszyna, biegnącej wzdłuż pn.-wsch. partii muru. Pałac usytuowany centralnie na osi alei dojazdowej (do Julianowa), poprzedzony kolistym podjazdem. W pn. części założenia pałacowo-parkowego znajduje się stajnia i wozownia (obecnie kompleks biur i restauracja), zabudowania gospodarcze usytuowane w fosie między murem oporowym a murem ogrodzeniem- piwnica (nie użytkowana) i oranżeria (użytkowana częściowo) oraz domek ogrodnika (obecnie pub) usytuowany na linii ogrodzenia. W części pd. założenia mieści się oficyna, zwana „Starym pałacem” (obecnie hotel). W pobliżu tej oficyny znajdują się niewielkie obiekty gospodarcze: piwnica-ziemianka (nie użytkowana) i piwnica-lodownia (nie użytkowana). W części zach. parku położony jest tzw. domek myśliwski. Zabudowania folwarku usytuowane poza zespołem pałacowo-parkowym, w odległości około 500 m na wschód, przy drodze do Łabiszyna.

Piwnica- lodownia jest jednym z zespołu budynków gospodarczych położonych na terenie zespołu pałacowego. Usytuowana w pd.-wsch. części parku, po lewej stronie głównej alei dojazdowej, w pobliżu oficyny- tzw. starego pałacu. Pomiędzy pałacem a tzw. starym pałacem parkowa aleja prowadząca na zaplecze oficyny, z której dostęp do piwnicy-lodowni. Piwnica zlokalizowana na płaskim terenie, otoczona starodrzewiem. Szczyt piwnicy-lodowni z wejściem skierowany w stronę zach., równoległy do wsch. elewacji pałacu. Na osi ścianki otwór wejściowy poprzedzony „ścieżką” o długości ok. 230 cm, wyłożoną po bokach kamieniami, z przodu zamkniętą kilkuwarstwowym ceglany murkiem. Po przeciwnej stronie pałacu usytuowana piwnica-ziemianka, której wejście w szczycie wsch., równoległym do zach. elewacji pałacu.

Materiał, konstrukcja, technika

Fundamenty- kamienno-ceglane.

Ściany- szczyt zach. kamienny. Ściany korytarza i dwóch pomieszczeń przy korytarzu- ceglane, wcześniej białkowane. Ściany właściwej piwnicy- kamienno-ceglane, wcześniej kilkakrotnie białkowane.

Konstrukcja dachu- nie występuje.

Sklepienia i stropy

Sklepienie właściwej piwnicy- sklepienie pozorne podwyższone o formie kopuły. Sklepienie korytarza- kolebkowe. Sklepienie bocznych pomieszczeń-komórek- kolebkowe. Wszystkie sklepienia wcześniej białkowane.

Pokrycie dachu- nie występuje.

Podłogi i posadzki

Posadzka korytarza- ceglana. Posadzka pomieszczeń- komórek przy korytarzu- ceglana. Posadzka właściwej piwnicy- ziemna.

c.d. załącznik nr 1

12. Autorzy, historia obiektu, określenia stylu
Zespół pałacowy w Lubostroń pierwotnie stanowił folwark Piłatowo, wchodzący w skład klucza dóbr łabiszyńskich od XVI w. (przed 1558 r.). Kolejnymi właścicielami byli: do 1585- Łatałscy, w latach 1585-1619- Czarnkowscy, w latach 1619-1644-Grudzińscy i Opalińscy, do 1649 r. Opalińscy, w latach 1649-1755- Gembickcy. W 1755 r. generał wojsk koronnych -Franciszek Skórzewski wykupił sukcesję Gembickich, Ciecierskich i Krzyckich, stając się właścicielem miasta Łabiszyna oraz wsi- Piłatowo, Ostatkowo, Pszczółczyn, Sosnówiec, Wałownica, Oporów, Smerzyn, Sumowo, Smolniki, Swerzynek oraz części Rynarzewa. Przez niemal dwa kolejne stulecia- od 1755 r. do 1939 r. posiadłość stanowiła własność rodziny Skórzewskich. Po śmierci Franciszka Skórzewskiego dobra odziedziczył jego syn z małżeństwa z Marianną z Ciecierskich- Fryderyk Skórzewski, który wybrał Piłatowo na swoją rezydencję, zmieniając w 1800 r. nazwę miejscowości na Lubostroń. Po 1787 r. F. Skórzewski założył zespół rezydencjonalny; zapewne był współtwórcą koncepcji ogólnej i programu historyczno- patriotycznego dekoracji wnętrz pałacu. Klasycystyczny pałac w typie willi palladiańskiej zbudowany został wg projektu architekta Stanisława Zawadzkiego w latach 1795-1800. Rozległy park krajobrazowy założono około 1800 r. wg projektu niemieckiego architekta ogrodnika Teicherta. Po zakończeniu budowy pałacu, na pocz. XIX w. zbudowano kompleks stajni i wozowni z częścią mieszkalną oraz z wewnętrznym dziedzińcem (obecnie restauracja, wozownia i pomieszczenia administracyjne)- wg projektu S. Zawadzkiego. Po śmierci Fryderyka właścicielami dóbr zostają jego synowie: Lubostroń- Arnold, a Margonina- Heliodor. W 1888 r. Lubostroń przechodzi na własność syna Arnolda- Leona, a następnie Witolda Skórzewskiego. W latach 1913-1939 właścicielem posiadłości był Zygmunt Skórzewski. Podczas okupacji majątek został przejęty przez Niemców. W 1946 r. na wniosek Wojewódzkiego Urzędu Ziemskiego Pomorskiego w Bydgoszczy majątek został upaństwowiony; stanowił własność c.d. załącznik nr 1

<p>14. Kubatura</p> <p>155 m³</p>	<p>15. Powierzchnia użytkowa</p> <p>całkowita- 35 m²</p>	<p>16. Przeznaczenie pierwotne</p> <p>magazyn do przechowywania żywności i lodu</p>	<p>17. Użytkowanie obecne</p> <p>nie użytkowana</p>
<p>18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja</p> <p>Nie przeprowadzano prac budowlanych i konserwatorskich.</p>		<p>19. Stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)</p> <p>W szczycie zach. pionowe pęknięcie ceglanego nadłucza. Miejskowe uzupełnienia zaprawy między kamieniami. Schody w korytarzu ceglane, czterostopniowe- znaczne ubytki i wykruszenia cegieł. Sklepienie korytarza- cegły luźne, znaczne ubytki i wykruszenia, widoczne uzupełnienia cementową zaprawą. Po lewej stronie wejścia silne pęknięcie sklepienia, uzupełnione zaprawą cementową. Podobne pęknięcie po prawej stronie na granicy ściany i sklepienia. Ściany korytarza- cegły spękane, miejscowe wykruszenia, brak spoin, uzupełnienia zaprawą.</p> <p>Komórka po lewej stronie korytarza- silne ukośne pęknięcie ściany nad wnęką po lewej stronie. Liczne pęknięcia i ubytki uzupełniane zaprawą cementową. Komórka po prawej stronie korytarza- silne pęknięcie nad wnęką wzdłuż otworu po lewej stronie, przechodzące na sklepienie. Wzdłużne pęknięcie ściany zach. Silne pęknięcie nad otworem wejściowym po lewej stronie (od wnętrza). Na sklepieniu ślady uzupełniania zaprawą.</p> <p>Wnętrze właściwej piwnicy- przy otworze wejściowym do piwnicy po prawej stronie ubytki cegieł. Miejskowe silne przebarwienia cegły ścian i sklepienia. Niewielkie miejscowe ubytki i wykruszenia cegieł. Niewielkie miejscowe braki spoin.</p> <p>20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie</p> <p>Opracowanie programu konserwatorskiego z uwzględnieniem funkcji, jaką ma pełnić obiekt po remoncie. Generalny remont wnętrza korytarza z pomieszczeniami bocznymi i właściwej piwnicy- naprawa schodów, ścian, posadzek i sklepień, likwidacja pęknięć ścian i sklepień, uzupełnienie brakujących cegieł, wzmocnienie struktury pozostałych cegieł, uzupełnienie spoin, wyrównanie nawierzchni ziemnej właściwej piwnicy.</p>	

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

24. Uwagi różne

22. Bibliografia

-Zabytki architektury i budownictwa w Polsce, województwo bydgoskie, 5 cz. 2, oprac.
K. Parucka, red. M. Róziewicz, Warszawa 1997, s. 238.

25. Opracował
tekst

mgr Barbara Chojnacka,
listopad 2004 r.

Bchojnacka

plany, rysunki

mgr Barbara i Grzegorz Chojnaccy
październik –listopad 2004 r.

zdjęcia fotogr

mgr Grzegorz Chojnacki,
październik 2004 r.

Miejsce przechowywania negatywów

KARTA PO WYPEŁNIENIU PODLEGA OCHRONIE NA PODSTAWIE PRZEPISÓW PRAWA AUTORSKIEGO

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania, sygnatury)

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

wkładki- sztuk 5

1. Miejscowość LUBOSTRÓŃ	4. Obiekt (nazwa jak w karcie) PIWNICA - LODOWNIA	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego) opis c.d.: poz. 12
2. Gmina Żnin		
3. Województwo kujawsko-pomorskie		

załącznik 1 / poz. 12 c.d.

Skarbu Państwa Polskiego. . Do 1948 r. obiekty były częściowo wykorzystane jako ośrodek szkoleniowy przez ZMS (Związek Młodzieży Socjalistycznej). W latach 1948-1977 r. zespół pałacowo-parkowy był użytkowany przez Fundusz Wczasów Pracowniczych w Ciechocinku; do tego czasu nie przeprowadzano żadnych prac remontowych. Następnie w latach 1977-1990 zespół należał do Państwowego Gospodarstwa Rolnego w Lubostroniu. Od 1990 do grudnia 1993 r. zespół pałacowo-parkowy był użytkowany przez Przedsiębiorstwo Rolno- Usługowe w Lubostroniu (administrowanie zespołem oraz prowadzenie prac renowacyjnych). Po rozwiązaniu Przedsiębiorstwa w 1993 r. został przejęty przez Agencję Własności Rolnej Skarbu Państwa O/T Bydgoszcz. Od 1994 r. przejęty przez Wojewodę. W latach 1994-2002 użytkownikiem zespołu był Pałac Lubostroń- Badawczo-Rozwojowe Centrum Rehabilitacji Społecznej, Sztuki i Animacji Kulturalnej Osób Niepełnosprawnych w Lubostroniu. Od 1999 r. właścicielem obiektu jest Starostwo Powiatowe w Żninie. W 2002 r. uchwałą Rady Powiatu Żnin nastąpiła zmiana nazwy instytucji „Badawczo-Rozwojowe ...” na „Pałac Lubostroń”, związana z nowym programem działalności.

Piwnica- lodownia została prawdopodobnie wzniesiona na początku XX w., równocześnie z piwnicą- ziemianką, położoną w pobliżu. Pierwotnie służyła zapewne jako magazyn do przechowywania żywności, w tym zwierzyny łownej oraz miejsce składowania lodu do schładzania żywności.

Zespół pałacowo-parkowy w Lubostroniu zaliczany jest do grupy cennych zabytków budownictwa w Polsce. Park w Lubostroniu stanowi jedno z najwartościowszych założeń krajobrazowych okresu klasycyzmu. Budowle o funkcjach gospodarczych usytuowane na terenie założenia, jak piwnica w fosie, piwnica-ziemianka i piwnica-lodownia oraz oranżeria, tzw. domek ogrodnika i nie zachowane szklarnie, zostały logicznie wkomponowane w przestrzeń zespołu pałacowo-parkowego. Funkcjonalne, malownicze obiekty, nie zakłócające klasycznej prostoty całego założenia, zasługują na zachowanie w możliwie pierwotnej formie.

załącznik 1 / poz. 13 c.d.**Schody**

Schody w korytarzu jednobiegowe, ceglane, czterostopniowe. Schody z korytarza do właściwej piwnicy- drewniane, dostawiane.

Otwory okienne

W sklepieniu właściwej piwnicy kwadratowy otwór okiennie-wentylacyjny.

Stołarka okienna

Brak. W otworze okiennie-wentylacyjnym drewniana kłapa.

Otwory drzwiowe**Zewnętrzne-**

Otwór wejściowy do piwnicy- dość szeroki, od strony wewnętrznej prostokątny, od zewnętrznej nieznaczny łuk odcinkowy. Nadłucze ceglane z dwóch rzędów cegieł w układzie pionowym główkowym.

Wkładkę założyła

mgr Barbara Chojnacka

listopad 2004 r.

(imię, nazwisko)

(data)

Miejsce przechowywania negatywów

cd. wkładki nr1

załącznik 1. / poz. 13 c.d.

Wewnętrzne-

Otwory do pomieszczeń- komórek- prostokątne, zamknięte łukiem odcinkowym. Otwór wejściowy między korytarzem a właściwą piwnicą- prostokątny, zamknięty łukiem odcinkowym.

Stolarka drzwiowa

Drzwi w wejściu głównym- jednoskrzydłowe, deskowe z metalowymi sztabami i metalowym skoblem.

Rzut

Piwnica na rzucie koła połączonego z „leżącym” prostokątem, położona na osi wsch.-zach. Właściwa piwnica-lodownia usytuowana w obrębie koła. Część piwnicy zlokalizowana na rzucie prostokąta podzielona wzdłużnie na trzy partie, mniej więcej o tej samej szerokości. Pośrodku mieści się korytarz ze schodami, a po bokach pomieszczenia-komórki.

Bryła

Na zewnątrz bryła piwnicy nieczytelna. Widoczny jedynie szczyt zach. w formie nieregularnej ścianki kamiennej zamkniętej łagodną linią łuku. Na osi ścianki otwór wejściowy poprzedzony „ścieżką” o długości ok. 230 cm, wyłożoną po bokach kamieniami, z przodu zamkniętą kilkuwarstwowym ceglanym murkiem. Bryła piwnicy zakryta dość wysokim nasypem ziemnym porośniętym trawą i krzewami. Korytarz ze schodami jednotraktowy, dość niski w obrębie schodów, poniżej o wysokości ok. 245 cm. Pomieszczenia boczne mniej więcej tej samej wysokości; wszystkie wnętrza kryte samodzielnymi sklepieniami kolebkowymi. Wnętrze właściwej piwnicy położone poniżej poziomu korytarza o ok. 150 cm, sklepienie pozorne podwyższone o formie kopuły. Wysokość piwnicy wynosi ok. 530 cm.

Elewacje

Od strony zewnętrznej widoczny jedynie szczyt zach. piwnicy. Forma szczytu nieregularna, zamknięta łagodną linią łuku. Szczyt zbudowany z kamienia polnego o silnie zróżnicowanych wymiarach, łączonego zaprawą. Na osi ścianki prostokątny otwór wejściowy, zamknięty ceglanym odcinkowym nadłuczem utworzonym z dwóch warstw cegły w pionowym układzie główkowym.

Wnętrze

Wejście do piwnicy usytuowane w szczycie zach., poprzedzone jednym stopniem. Szeroki prostokątny otwór wejściowy od strony wewnętrznej zamknięty prosto, od zewnętrznej nieznaczny łuk odcinkowy. Wejście prowadzi na jednobiegowe, ceglane, czterostopniowe **schody** wiodące na **korytarz**; wnętrze kryte sklepieniem kolebkowym. Posadzka korytarza ceglana. Korytarz zakończony ścianą z prostokątnym otworem wejściowym, zamkniętym odcinkowo, prowadzącym do właściwej piwnicy. Po obu stronach korytarza, w pobliżu wejścia do piwnicy, prostokątne otwory wejściowe, zamknięte odcinkowo, wiodące do bocznych pomieszczeń-komórek; przy obu otworach zachowane metalowe uchwyty do zawiasów. Wejścia usytuowane na wprost siebie. Pomieszczenia o kształcie wydłużonego prostokąta, niemal analogiczne, ich ściany wschodnie na linii łuku stanowiącego obrys kolistej piwnicy. **Komórka po lewej stronie korytarza** (od pn.)- ściany ceglane, sklepienie kolebkowe ceglane, posadzka ceglana. Na podłużnych ścianach między ścianą a sklepieniem ceglany uskok. W ścianie pn. szeroka wnęka zamknięta łukiem koszowym. W ścianie wsch. podłużny otwór do wnętrza właściwej piwnicy, a poniżej dwie niewielkie wnęki (o kształcie jednej cegły). W górnej partii ściany zach. duży metalowy hak. W sklepieniu, w pobliżu wejścia, podobny hak trójzębny.

Komórka po prawej stronie korytarza (od pd.)- ściany ceglane, sklepienie kolebkowe ceglane, posadzka ceglana. Na podłużnych ścianach między ścianą a sklepieniem ceglany uskok. W ścianie pd. szeroka wnęka zamknięta łukiem koszowym. W ścianie wsch. podłużny otwór do wnętrza właściwej piwnicy, a poniżej dwie niewielkie wnęki (o kształcie jednej cegły). W pomieszczeniu tym, w górnej partii ściany wsch., pojedynczy metalowy hak, na sklepieniu w pobliżu ściany zach. metalowy hak trójzębny.

Wnętrze właściwej piwnicy- zejście do piwnicy poprzedzone ceglanym stopniem, do którego dostawione drewniane schodki. Ściany piwnicy kamienno-ceglane. Do wysokości ok. 200 cm duże kamienne gazy, nie ociosane, między którymi warstwa zaprawy, powyżej ściany ceglane. Do wysokości około 320 cm ściana pionowa, potem stopniowo przechodzi w kulistą formę sklepienia- sklepienie pozorne podwyższone o formie kopuły. W dolnej partii muru wążek mieszany, w górnej układ cegły poziomy główkowy. W centrum sklepienia kwadratowy otwór okienno-wentylacyjny z drewnianą klapą. Wokół otworu kolistą partia otynkowanej ceglanej ściany. Wysokość piwnicy wynosi ok. 530 cm. Posadzka piwnicy ziemna.

Wyposażenie

Metalowe haki pojedyncze i trójzębne w bocznych pomieszczeniach-komórkach.

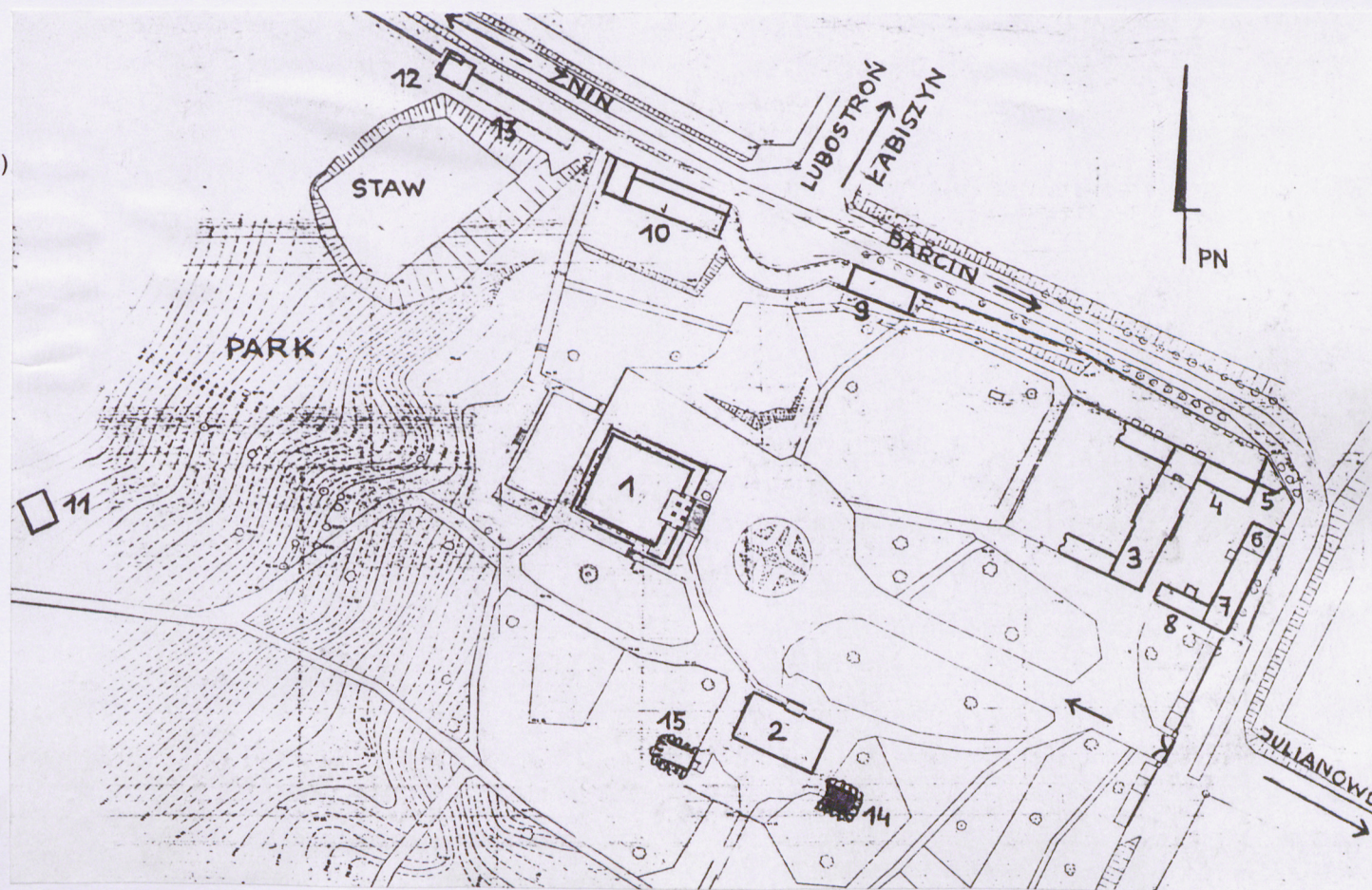
Instalacje - Brak instalacji.

1. Miejscowość	LUBOSTRÓŃ	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina	ŁABISZYN	PIWNICA - LODOWNIA	PLAN SYTUACYJNY RZUT PARTERU
3. Województwo	KUJAWSKO-POMORSKIE		

PLAN SYTUACYJNY

SKALA 1 : 2000

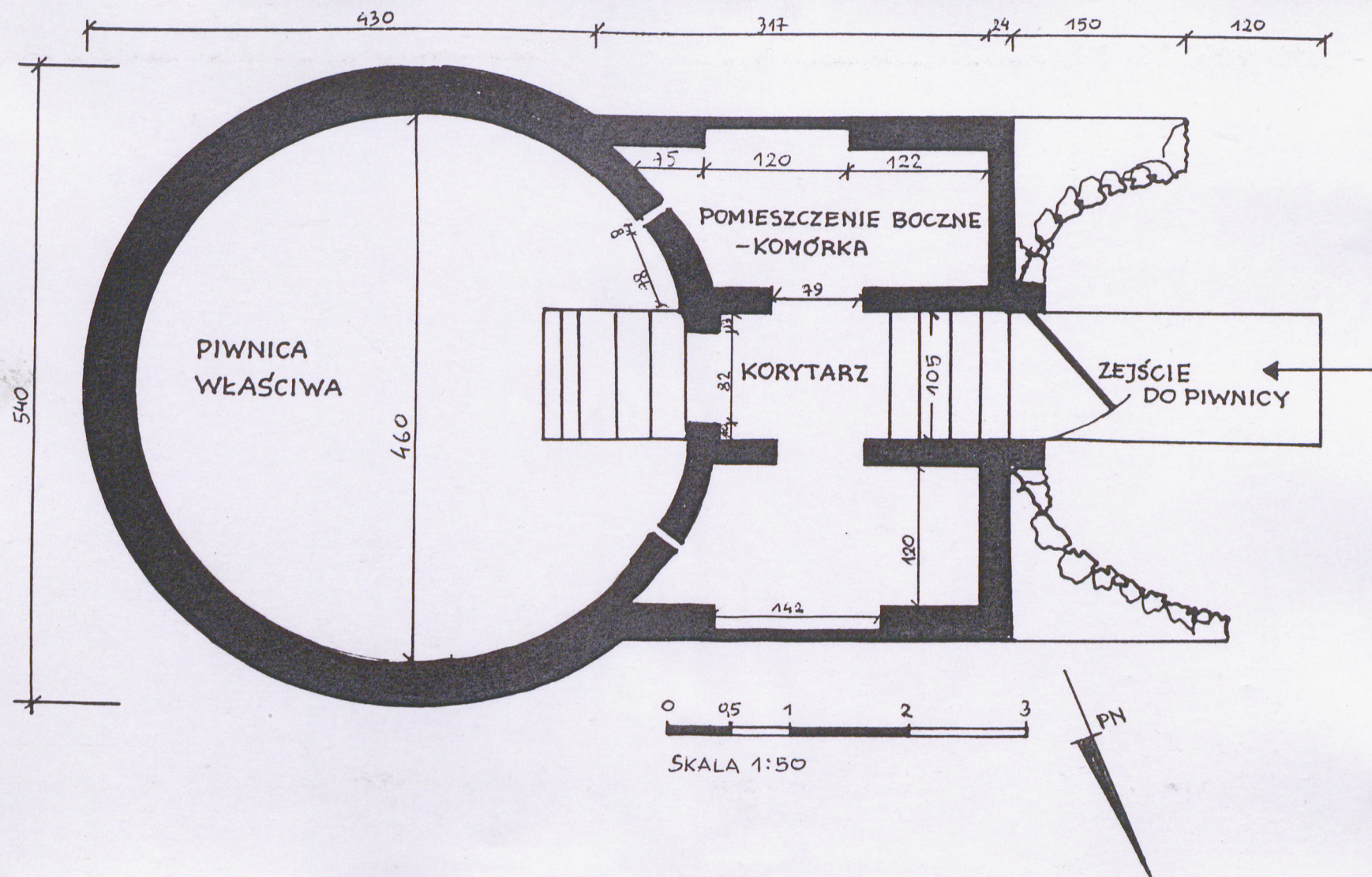
1. Pałac
2. Oficyna, tzw. Stary pałac
3. Dawna stajnia i powozownia (obecnie restauracja i galeria)
4. Magazyn opału
5. Dawna psiarnia
6. Budynek gospodarczy- magazyn
7. Dawna stajnia (obecnie budynek administracyjny)
8. Dawna chlewnia (obecnie budynek administracyjny)
9. Piwnice w fosie (dawny magazyn ogrodnicy)
10. Dawna oranżeria, tzw. Ogród zimowy
11. tzw. Domek myśliwski (dawny magazyn pasz)
12. tzw. Domek ogrodnika
13. Dawne szklarnie (fundament)
- 14. Piwnica - lodownia**
15. Piwnica - ziemianka

Wkładkę założyła mgr Barbara, Grzegorz Chojnaccy
(imię, nazwisko)

październik-listopad 2004 r.
(data)

Miejsce przechowywania negatywu

4. Widok ogólny piwnicy-lodowni od strony wsch., w głębi po lewej stronie tzw. stary pałac

5. Korytarz prowadzący do właściwej piwnicy, w głębi otwór wejściowy, po prawej wejście do pomieszczenia bocznego-komórki

1. Miejscowość	LUBOSTRÓŃ	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina	ŁABISZYN	PIWNICA - LODOWNIA	FOTOGRAFIE
3. Województwo	KUJAWSKO-POMORSKIE		

6. Wnętrze korytarza ze schodami, w głębi otwór wejściowy do piwnicy, po prawej stronie wejście do pomieszczenia bocznego-komórki

7. Widok korytarza ze schodami przez otwór wejściowy do właściwej piwnicy

Wkładkę założyła mgr Barbara, Grzegorz Chojnacy październik-listopad 2004 r.
(imię, nazwisko) (data)

Miejsce przechowywania negatywów

8. Pomieszczenie-komórka po lewej stronie korytarza (od pn.)

9. Pomieszczenie-komórka po prawej stronie korytarza (od pd.), widoczna ściana wsch.

1. Miejscowość	LUBOSTRÓŃ	4. Obiekt (nazwa jak w karcie)	5. Zawartość wkładki (nazwa materiału uzupełniającego)
2. Gmina	ŁABISZYN	PIWNICA - LODOWNIA	FOTOGRAFIE
3. Województwo	KUJAWSKO-POMORSKIE		

10. Pomieszczenie-komórka po prawej stronie korytarza (od pd.), widoczna ściana zach.

11. Wnętrze właściwej piwnicy-lodowni, widok w stronę pd.

12. Wnętrze właściwej piwnicy-lodowni, widok fragmentu ściany pd.

Wkładkę założyła mgr Barbara, Grzegorz Chojnacy
(imię, nazwisko)

październik-listopad 2004 r.
(data)

Miejsce przechowywania negatywów

13. Wnętrze właściwej piwnicy, widoczne sklepienie i otwór wejściowy na korytarz,
a w głębi otwór zewnętrzny

14. Wnętrze właściwej piwnicy, fragment kamiennego muru